

Довідка
щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та
Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і
їхніми державами-членами, з іншої сторони

Розділ V (Економічне і галузеве співробітництво)

Адаптація законодавства ЄС у сфері енергетики відбувається відповідно до Додатку XXVII до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та в рамках зобов'язань за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства.

Електроенергетика

Для імплементації Регламенту (ЄС) №1227/2011 про доброчесність та прозорість на оптовому енергетичному ринку (REMIT), Верховною Радою України 10 червня 2023 року було прийнято Закон України № 3141-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках», який передбачає відповідальність учасників за маніпуляції на оптових енергетичних ринках. Також, відповідно до узгодженого плану-графіку, прийнято вторинне законодавство. Наразі НКРЕКП впровадила та удосконалює роботу ІТ-системи для виконання функцій, передбачених цим Законом.

У контексті реалізації можливості проведення скоординованих аукціонів з розподілу пропускної спроможності, імплементовано відповідні вимоги Регламенту Комісії (ЄС) 2016/1719, що встановлює вказівки щодо форвардного розподілу пропускної спроможності. Зокрема, для імплементації цього Регламенту та запровадження спільних скоординованих аукціонів з розподілу пропускної спроможності, 10 червня 2023 року Верховною Радою України були прийняті необхідні зміни до Закону України «Про ринок електричної енергії». На сьогодні погоджено спільні правила добового та довгострокового розподілу пропускної спроможності на кордонах Україна – Румунія, Україна - Молдова та спільні правила добового розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів на кордонах Україна – Польща, Україна – Словаччина та Україна – Угорщина.

Починаючи з 2 листопада 2023 року, почалось проведення спільних аукціонів на платформі НЕК «Укренерго» для перетину Україна – Румунія. З 20 лютого 2024 року розпочалося проведення спільних місячних аукціонів, а з 1 березня 2024 року – спільних добових аукціонів для перетину Україна – Молдова, також на платформі НЕК «Укренерго». На європейській платформі JAO з 16 січня 2024 року розпочався скоординований розподіл пропускної спроможності для кордону Україна-Польща (міждержавний перетин ХАЕС (Україна) – Жешув (Польща)). З 22 лютого 2024 року розпочався скоординований розподіл пропускної спроможності для кордону Україна–Угорщина, а з 4 березня 2024 року – скоординований розподіл пропускної спроможності для кордону Україна–Словаччина.

Наразі ведеться робота щодо організації проведення довгострокових аукціонів з розподілу пропускної спроможності для кордонів України з Польщею, Словаччиною та Угорщиною, а також з Румунією (незважаючи на те, що довгострокові правила розподілу пропускної спроможності вже погоджені, спільні довгострокові аукціони досі не проводяться).

Також, з 1 грудня 2024 року, максимальну потужність імпорту електроенергії в Україну з енергосистеми суміжних країн збільшено до рівня 2100 МВт.

З метою приведення нормативно-правової бази у відповідність до Регламентів та Директив ЄС (Регламент № 2019/942, Регламент № 2019/943, Регламент Комісії № 2015/1222, Регламент Комісії № 2016/1719, Регламент Комісії № 2017/2195, Регламент Комісії № 2017/2196, Регламент Комісії № 2017/1485, Директива 2019/944, Регламент 2019/941), які були інкорпоровані в законодавство Енергетичного Співтовариства (Інтеграційний пакет електроенергетики), народними депутатами України подано два проекти законів для транспонування цього пакету в електроенергетиці: проєкт щодо об'єднання ринків електричної енергії України та ЄС (реєстраційний № 12087) і проєкт щодо імплементації європейських норм в енергетиці (реєстраційний № 12087-1). Міністерство енергетики підтримує пропозицію щодо підготовки єдиного проєкту на основі цих двох варіантів.

З метою імплементації положень Директиви 2009/72/ЄС щодо спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії, Міненерго розробило проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії». За результатами засідання Урядового комітету, яке відбулося 8 січня 2025 року, доручено перепогодити з Державною регуляторною службою України.

Європейська мережа операторів системи передачі електроенергії (ENTSO-E) підтвердила виконання НЕК «Укренерго» всіх технічних вимог для завершення процесу синхронізації української та європейської енергосистем. Як результат цього процесу, з 1 січня 2024 року НЕК «Укренерго» приєдналася до Рамкової угоди синхронної зони Континентальна Європа (SAFA). Таким чином, здійснено імплементацію відповідних положень Директиви 2009/72/ЄС щодо спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії та Регламенту ЄС № 714/2009 про умови доступу до мережі для транскордонних перетоків електроенергії.

З метою інтеграції в механізм компенсації між операторами систем передачі (ITC) – багатостороннього договору між операторами енергосистем ENTSO-E, як визначено Регламентом Комісії (ЄС) 838/2010, наразі виконано всі необхідні заходи щодо долучення до механізму ITC, які вимагалися Секретаріатом ENTSO-E.

Нафтогазова сфера

З метою виконання положень Директив 32/ЄС про ефективність кінцевого використання енергії та енергетичні послуги та 73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, прийнято Закон України щодо запровадження на ринку природного газу обліку та розрахунків за обсягом газу в одиницях енергії, який, серед іншого, передбачає приведення параметрів газу на внутрішньому ринку природного газу до його параметрів на митному кордоні України з Європейським Союзом, що є передумовою для інтеграції внутрішнього ринку з газовим ринком ЄС.

Разом з тим, з метою удосконалення законодавчої бази, Міненерго розробило проект постанови Кабінету Міністрів України про затвердження Технічного регламенту природного газу, метою якого є впровадження в Україні механізмів технічного регулювання щодо якості природного газу, що утворюють умови для усунення технічних бар'єрів у торгівлі, забезпечують можливість незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу, призначеного для споживачів.

На виконання вимог Директиви 2009/119 про зобов'язання держав-членів підтримувати мінімальні запаси сирової нафти та/або нафтопродуктів, у 2023 році прийнято Закон України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів». Закон розроблено для підвищення рівня енергетичної безпеки держави шляхом забезпечення безперервного постачання нафти та нафтопродуктів на внутрішній ринок України у разі виникнення кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів. Наразі, на виконання цього закону, Урядом прийнято низку нормативних актів, а саме постанову Кабінету Міністрів України, якою затверджено порядок моніторингу якості нафтопродуктів, обсягів ринку та функціонування електронної системи репортигу, а також постанову, якою визначено засади функціонування системи мінімальних запасів (МЗНН), порядок визначення обсягів, взаємодії з іншими системами, зберігання та контроль за виконанням вимог законодавства. Разом з тим, розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України, який передбачає створення механізму ефективних заходів для забезпечення стійкості ринку нафтопродуктів, та проект наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Типової форми Тікетс-угоди щодо резервування нафти та нафтопродуктів». Наразі проект наказу направлено на погодження до ЦОВВ та Мін'юсту для правової експертизи.

Енергетична інфраструктура

З метою імплементації вимог Регламенту № 347/2013 про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури, Міненерго розробило проект Закону України «Про проекти національного інтересу у сфері енергетики». Зазначений законопроект схвалено Кабінетом Міністрів України 21 березня 2023 року, а 22 березня 2023 року він був зареєстрований у Верховній Раді України за № 9138. Однак, у зв'язку із зобов'язаннями України щодо імплементації положень нового Регламенту (ЄС) № 2022/869 про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури, 10 квітня 2024 року

Міненерго запропонувало Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг прийняти законопроект за основу та створити робочу групу для підготовки законопроекту до другого читання та приведення його у відповідність до вищезазначеного Регламенту.

Відновлювальні джерела енергії

З метою імплементації Директиви (ЄС) 2018/2021 про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел, у 2023 році прийнято Закон № 3220-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та зеленої трансформації енергетичної системи України», який запроваджує нові правила на ринку відновлювальних джерел енергії.

Разом з тим, Міненерго розробило проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації положень європейського законодавства у сфері відновлюваних джерел енергії», зокрема Директиви (ЄС) 2018/2001 щодо сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел. Проєкт Закону передбачає визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії з ВДЕ; визначення механізму проведення статистичних трансферів з державами-членами (сторонами) ЄС або Енергетичного Співтовариства, реалізації спільних проєктів та запровадження спільних схем підтримки; визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок зберігання енергії та мережевої інфраструктури; визначення необхідності розроблення та затвердження критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів для біопалив, біорідин і палив із біомаси, а також правил розрахунку впливу біопалив, біорідин і біопалив з біомаси на викиди парникових газів. Наразі проєкт Закону перебуває на фінальній стадії доопрацювання з метою швидшого подання на розгляд Уряду.

Вугільна сфера

Відповідно до статті 339 Угоди про асоціацію з ЄС, Міністерство енергетики розробило Концепцію реформування вугільної галузі та план її реалізації, поданий на розгляд Уряду у 2020 році. Однак через повномасштабну збройну агресію РФ, яка призвела до знищення та руйнування частини вугледобувних підприємств, розробку Концепції було відтерміновано.

Проєкт Закону «Про реформування вугільної галузі» (№ 6232 від 28.10.2021) наразі опрацьовується в Комітеті ВРУ з питань енергетики та житлово-комунальних послуг і включений до порядку денного дванадцятої сесії ВРУ дев'ятого скликання.

Також згідно із Законом України № 3577-IX від 07.02.2024, Міненерго розробило проєкт розпорядження Кабміну щодо схвалення Програми діяльності державних вугледобувних підприємств до 2030 року, який зараз доопрацьовується.

У рамках погодження Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів Міненерго надіслало свої пропозиції наприкінці

січня 2025 року. Міністерство також продовжує співпрацю з GIZ у рамках проєкту «Підтримка структурних змін у вугільних регіонах України», реалізуючи пілотний проєкт на шахті «Великомостівська» ДП «Львіввугілля».

Розроблений проєкт ліквідації шахти «Великомостівська» отримав позитивний експертний звіт (висновок) Західного Експертно-технічного центру у грудні 2024 року, на підставі якого Міненерго в установленому порядку затверджуватиме проєкт ліквідації шахти «Великомостівська».

Ядерна сфера

З метою приведення національного законодавства України у сфері безпеки використання ядерної енергії до положень права ЄС, у 2023 році прийнято низку нормативно-правових актів:

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання», в рамках імплементації положень Директиви Ради 2013/59/Євратом. Метою цього Закону є запровадження системи радіаційного захисту персоналу та населення у ситуаціях опромінення, з урахуванням положень документів права ЄС та набутого досвіду державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну інспекцію ядерного регулювання України», якою повноваження Держатомрегулювання розширені та узгоджуються з відповідними положеннями Директив Ради 2014/87/Євратом та 2013/59/Євратом.

Також розроблено проєкт Закону України «Про Національну комісію ядерного регулювання», метою якого є закріплення на законодавчому рівні статусу органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, що сприятиме підвищенню ефективності його діяльності та незалежності у прийнятті регулюючих рішень. Проєкт Закону наразі готується до подання на розгляд Кабінету Міністрів України.

Крім того, у 2024 році була розроблена та затверджена нова редакція Загальних положень безпеки атомних станцій (НП 306.2.245-2024), яка набула чинності 15 травня 2024 року після офіційного опублікування.

На основі цілей безпеки, визначених Директивою Ради 2014/87/Євратом від 8 липня 2014 року про внесення змін і доповнень до Директиви 2009/71/Євратом про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок та вимогами МАГАТЕ, документ, серед іншого, доповнено критерієм щодо практичного виключення раннього радіоактивного викиду та великого радіоактивного викиду. Також документ доповнено критерієм відповідно до цілей безпеки, визначених Директивою Ради ЄС 2014/87/Євратом та вимогами МАГАТЕ, зокрема щодо виключення раннього і великого радіоактивного викиду:

Ранній радіоактивний викид — викид, що потребує термінових контрзаходів за межами атомної станції.

Великий радіоактивний викид — викид, що потребує довгострокових контрзаходів за межами станції, без територіальних та часових обмежень.
